«Do‘stimning oq hassasi»

— bayramona ssenariy

3-dekabr — Xalqaro nogironlar kuni

Boshlang‘ich sinflar uchun

Davomi: 30–35 daqiqa

Bu ssenariy boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun yozilgan va 30–35 daqiqada, sinfxonada yoki kichik zalda o‘tadi. Do‘stlik qoidalari, oq hassa va Brayl haqida yoshga mos, yumshoq tilda gaplashiladi; kichik o‘yin va sahna ham bor. Maqsad — bolada hurmat va ochiq ko‘ngil uyg‘otish, hech kimni kamsitmaslik. Matnni sinfingizga qarab qisqartirish yoki kengaytirish mumkin.

Agar ssenariy foydali bo‘lsa, uni hamkasblaringiz bilan o‘qituvchilar guruhlarida ham ulashing. Bayram va tadbirlar uchun yana ko‘plab ssenariylarni baxtiyor.uz saytidan topishingiz mumkin.

Shu to‘plam sahifasi: https://baxtiyor.uz/nogironlar-kuniga-ssenariy/

«Senariylar to‘plami» bo‘limi: https://baxtiyor.uz/oqituvchilar-uchun-hamma-narsa/senariylar-to-plami/

«Do‘stimning oq hassasi» — bayramona ssenariy

MAQSAD

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida do‘stlik, ehtiyotkorlik va hurmat tuyg‘usini uyg‘otish. 3-dekabr — Xalqaro nogironlar kuni haqida yoshga mos, sodda tilda tushuncha berish. Oq hassa, Brayl yozuvi va «avval so‘ra, keyin yordam ber» qoidasini o‘yin va sahna orqali o‘rgatish. Achinish emas, teng do‘stlik ko‘rsatiladi.

ISHTIROKCHILAR

1-boshlovchi (o‘quvchi), 2-boshlovchi (o‘quvchi), o‘qituvchi, Javohir (ko‘zi ojiz o‘quvchi; rol yoki haqiqiy ishtirokchi), Nilufar, Sardor, Madina, yana 3–4 nafar boshlang‘ich sinf o‘quvchisi. Agar sinfda nogironligi bo‘lgan bola bo‘lsa, uning ishtiroki faqat o‘zi va ota-onasi xohlasa, oldindan kelishilgan holda bo‘ladi. Uni «namuna» qilib ko‘rsatish shart emas.

JIHOZLAR

Oq hassa (namoyish uchun), Brayl harflari yoki bo‘rtma nuqtali kartochkalar, turli jiringlagich va kichik cholg‘u (nog‘ora, qo‘ng‘iroqcha, yog‘och qoshiq), katta yozuvli rasmlar, yumshoq o‘yinchoq-yo‘l chizig‘i yoki lenta, rag‘bat yulduzchalari, suv. Sinfdagi sumkalar yo‘lakni to‘sib qolmasin. O‘tirgichlar orasi keng bo‘lsin.

TADBIR DAVOMI

30–35 daqiqa. Joy: boshlang‘ich sinf xonasi yoki kichik zal.

TADBIRNING BORISHI

(Bolalar yarim doira bo‘lib o‘tirishadi. O‘qituvchi tabassum bilan o‘rtada turadi. Boshlovchilar uning yonida.)

O‘qituvchi: Assalomu alaykum, aziz bolalar! Bugun sinfimizda muhim kun. Bugun 3-dekabr — Xalqaro nogironlar kuni. Bu kun haqida qo‘rqmasdan, kamsitmasdan, oddiy so‘zlar bilan gaplashamiz. Bugungi tadbirimizning nomi: «Do‘stimning oq hassasi».

1-boshlovchi: Biz bugun do‘stlik haqida gapiramiz. Do‘st — bu sening yonida o‘tirgan bola. U senga o‘xshashi ham, o‘xshamasligi ham mumkin. Lekin u ham o‘ynashni, kitobni, qo‘shiqni yaxshi ko‘radi.

2-boshlovchi: Ba‘zi do‘stlarimiz ko‘zi yaxshi ko‘rmaydi. Ba‘zilari quloq‘iga moslama taqadi. Ba‘zilari aravachada yuradi. Ular ham bizning sinfdoshimiz, bizning o‘yinimizin qismi.

1-boshlovchi: Endi Nilufar kichik she‘r aytadi.

Nilufar (sheʻr):

Olam qorli. Cheti, oxiri
koʻrinmaydi, yalt-yult oqliklar.
Ochiq kitobida dunyoning
Brayl harfi kabi turibdi uylar.

(Bahodir Ahmedov, «Olam qorli. Cheti, oxiri» sheʻridan)

2-boshlovchi: Rahmat, Nilufar. Endi oʻqituvchimiz 3-dekabrni yana soddaroq aytib beradi.

Oʻqituvchi: Bolalar, bu kun shuning uchun kerakki, hamma bola maktabga kelsin, dars oʻqisin, oʻynasin. Agar kimdir uchun zinapoya qiyin boʻlsa, biz rampa oʻylaymiz. Agar kimdir kitobni koʻz bilan oʻqiy olmasa, barmoq bilan oʻqiy oladigan kitob yoki ovozli kitob boʻladi. Buning nomi — inklyuziv taʻlim. Oddiy qilib aytganda: «Hammaga joy bor».

1-boshlovchi: Endi Javohir oʻz hassasi haqida gapiradi.

Javohir: Salom, doʻstlar! Mening ismim Javohir. Men koʻzi ojizman. Men yurganimda oq hassadan foydalanaman. Hassa yerni «sezadi»: tekis yoʻlmi, ostonami, zinapoyami — men shuni bilib olaman. Iltimos, hassamni olib oʻynamang. U oʻyinchoq emas. Yonidan yugurmang, oyoq ostiga narsa tashlamang.

Men qoʻshiqni juda yaxshi koʻraman. Ovozlarni tez ajrataman. Darsda oʻqituvchi oʻqiganda diqqat bilan tinglayman. Yozishni Braylda oʻrganyapman. Brayl — olti nuqta. Barmogʻim nuqtalarni sezadi va harfni taniydi. Bu sehr emas, bu — yozuv. Xuddi sizning alifbongiz kabi.

Agar mening yonamga oʻtirmoqchi boʻlsangiz, «Salom, Javohir, men Nilufarman» deb ayting. Men ovozingizni eslab qolaman. Yordam kerak boʻlsa, oʻzim aytaman. Kerak boʻlmasa, oʻzim yoʻlni topaman. Bu — yomonlik emas. Bu — mening mustaqilligim.

2-boshlovchi: Rahmat, Javohir. Endi kichik oʻyin. Oʻyinning nomi — «Eshitib taniman». Bu oʻyin Javohirning hayotini «sinab koʻrish» emas. Bu — quloqni charxlash oʻyini. Chunki hamma bola eshitishni oʻrganishi kerak.

OʻYIN. «Eshitib taniman»

Oʻqituvchi: Koʻzlaringizni yumishingiz shart emas. Kim xohlasa, yumadi, kim xohlasa, yumaydi. Men bir nechta ovozni chiqaraman. Siz nima ovozini eshitganingizni aytasiz.

(O‘qituvchi navbat bilan: qo‘ng‘iroqcha, qoshiqni stakanga urish, varaq shitirlashi, kichik nog‘ora, suv quyilishi. Bolalar javob beradi. Javohir ham qatnashadi, ba‘zan birinchi bo‘lib to‘g‘ri topadi.)

O‘qituvchi: Ko‘rdingizmi? Quloq ham ko‘p narsani «ko‘radi». Javohir yo‘lda, sinfda, hovlida aynan shu diqqatdan foydalanadi. Lekin uning hayoti faqat o‘yindan iborat emas. U dars qiladi, charchaydi, ba‘zan xato qiladi, ba‘zan bizdan yaxshiroq javob beradi. Xuddi sizlar kabi.

1-boshlovchi: Endi kichik sahna. Nomi — «Qalam tushib qoldi».

SAHNA KO‘RINISHI. «Qalam tushib qoldi»

(Parta. Javohir va Sardor yonma-yon o‘tirishadi. Javohirning qalami tushadi. Sardor darhol egilib, qalamni olib, Javohirning sumkasiga tashlamoqchi bo‘ladi. Nilufar yonida turadi.)

Sardor: Kut, men olib beraman! Mana, sumkangga soldim.

Javohir: Sardor, rahmat, lekin men qalamni qidirayotgan edim. Sen uni qayerga qo‘yganingni aytsang bo‘lardi.

Sardor: Uh, men faqat yordam bermoqchi edim. Endi sen topa olmay qolmaysan-ku...

Nilufar:

Sardor, Javohir o‘zi ham qidira oladi. Faqat joyini aytish kerak. Masalan: «Qalamning sen tomonda, parta oyog‘i yonida».

Sardor: Tushundim. Javohir, kechirasiz. Qalam hozir sumkangning oldingi cho‘ntagida. Olishni xohlaysanmi, yoki o‘zing olasanmi?

Javohir: O‘zim olaman. Rahmat. Keyingi safar shunday so‘ra — men xursand bo‘laman. Sen esa mening «qo‘lim» emassan, mening do‘stimsan.

Sardor: Mayli! Darsdan keyin hovlida yuguramizmi? Aniqrog‘i... sen yugurishni xohlaysanmi?

Javohir: Bugun men tebranma o‘yinda o‘tiraman. Sen ham kelsang, birga suhbatlashamiz. Yugurishni xohlasang, yuguraver, keyin qaytib kelasiz.

Sardor: Kelaman. Do‘stman-da.

(Bolalar qarsak chaladi.)

2-boshlovchi: Bu sahnadan biz nimani o‘rgandik? Yordam berish yaxshi. Lekin do‘stning o‘zi qila oladigan ishni doim uning o‘rniga qilib qo‘yish — do‘stlik emas, uning imkonini yopish bo‘ladi.

O‘qituvchi: Endi birgalikda beshta do‘stlik qoidasini aytamiz. Men boshlayman, siz takrorlaysiz.

DO‘STLIK QOIDALARI

O‘qituvchi va bolalar:

Birinchi: do‘stimning ismini aytib salomlashaman.

Ikkinchi: yordam bersam, avval so‘rayman.

Uchinchi: oq hassaga, ko‘zoynakka, aravachaga tegmayman — bular o‘yinchoq emas.

To‘rtinchi: do‘stimni kamsitmayman, laqab qo‘ymayman.

Beshinchi: o‘yinda ham, darsda ham unga joy qoldiraman.

1-boshlovchi: Endi Madina va do‘stlari qisqa qo‘shiq-she‘rni o‘qiydi. Uni kuylasangiz ham bo‘ladi, o‘qisangiz ham.

Madina, Nilufar, Sardor (birga):

Qushlar – aka-ukalar,
Gullar – opa-singillar.
Shunday yashash bo‘lmasa,
Bir kun hamma yengilar.

(Halima Xudoyberdiyeva, «Qushlar – aka-ukalar» she‘ridan)

2-boshlovchi: Rahmat! Endi o‘qituvchimiz yakun yasaydi.

O‘qituvchi:

Aziz bolalar, bugun 3-dekabrni yodda tuting. Uyga borib, ona-dadangizga ayting: «Biz bugun do‘stlik qoidalarini o‘rgandik». Agar ko‘chada oq hassali odamni ko‘rsangiz, shoshilmasdan yo‘l bering, kerak bo‘lsa so‘rab yordamlashing. Kimsani ko‘rsatib kulmang. Kulgi do‘stlikdan chiqsin, kamsitishdan emas.

Javohirga, Nilufarga, Sardorga, Madinaga rahmat. Sizlar bugun yaxshi dars berdingiz.

1-boshlovchi: Tadbirimiz tugadi. 3-dekabr hammamizga mehr olib kelsin!

2-boshlovchi: Xayr, do‘stlar! Ertaga yana birga o‘qiymiz, birga o‘ynaymiz.

(Bolalar o‘z joylariga tartib bilan qaytadi. O‘qituvchi xohlasa, «Qo‘l-qo‘lga» rasmida har kim o‘z kaftini bo‘yab, katta varaqqa qo‘yishi mumkin. Javohir ham qatnashadi: u bo‘yoqni sezib, kaftini varaqqa qo‘yadi, ismini o‘qituvchi yoki o‘zi Braylda yozadi.)

YAKUN

Rasm varag‘i sinf devorida bir muddat tursin, lekin ostiga «bechora do‘stlarimiz» kabi yozuv yozilmasin. Yozuv oddiy bo‘lsin: «Bizning sinf — hammaga ochiq». Ota-onalarga qisqa eslatma berish mumkin: bugun nima o‘rganilgani, 3-dekabr nima ekani. Agar sinfda nogironligi bo‘lgan bola bo‘lsa, uni alohida «qahramon» qilib ko‘rsatmasdan, oddiy ishtirokchi sifatida e‘tirof etiladi.